

คู่มือการออกแบบส่วนผสม (Job Mix Formula) งานถนนดินซีเมนต์ปรับปรุงคุณภาพด้วยยางธรรมชาติสำหรับงานถนนท้องถิ่น

การออกแบบส่วนผสม (Job Mix Formula) งานถนนดินซีเมนต์ปรับปรุงคุณภาพด้วยยางธรรมชาติสำหรับงานถนนท้องถิ่น จะดำเนินการออกแบบตามมาตรฐานกรมทางหลวง ที่ ทล.-ม.204/2556 “มาตรฐานพื้นทางดินซีเมนต์” โดยอนุโลม และตามคู่มือแนะนำการก่อสร้างถนนดินซีเมนต์ปรับปรุงคุณภาพด้วยยางธรรมชาติสำหรับงานถนนท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนการออกแบบส่วนผสม (Job Mix Formula) ดังนี้

1. การทดสอบคุณสมบัติเบื้องต้น

นำตัวอย่างวัสดุทุกรังที่จะใช้ในการออกแบบส่วนผสม มาดำเนินการทดสอบเพื่อหาคุณสมบัติตามข้อ 1.1 – 1.5 หรือ ตามที่ผู้ออกแบบกำหนด

- 1.1. ขนาดโตสุดไม่เกิน 50 มิลลิเมตร
- 1.2. มีส่วนที่ผ่านตะแกรงขนาด 2.00 มิลลิเมตร (เบอร์ 10) ไม่เกินร้อยละ 70
- 1.3. มีส่วนที่ผ่านตะแกรงขนาด 0.075 มิลลิเมตร (เบอร์ 200) ไม่เกินร้อยละ 25
- 1.4. ค่า Liquid Limit ไม่เกินร้อยละ 40
- 1.5. ค่า Plasticity Index ไม่เกินร้อยละ 15

2. การเตรียมตัวอย่างเพื่อใช้ในการออกแบบส่วนผสม

ปริมาณดินตัวอย่างที่ใช้ในการออกแบบส่วนผสมไม่ควรน้อยกว่า 150 กิโลกรัม นำตัวอย่างมาทำให้แห้ง โดยวิธีตากแห้ง เมื่อแห้งพอเหมาะ (มีน้ำประมาณ 1-3%) แล้ว ทำการแบ่งสี่ (Quartering) หรือใช้เครื่องแบ่งตัวอย่าง (Sample Splitter) ดังรูปที่ 1 แล้วดำเนินการดังต่อไปนี้

- 2.1. กรณีที่ตัวอย่างวัสดุทุกรังมีขนาดก้อนที่ใหญ่ที่สุด (Maximum Size) มีค่าเกินกว่า 19.0 มิลลิเมตร (3/4 นิ้ว) ให้ดำเนินการดังนี้

นำตัวอย่างมาร่อนผ่านตะแกรงแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

- ขนาดกว่า 19.0 มิลลิเมตร (3/4 นิ้ว)
- ขนาดใหญ่ระหว่าง 19.0 (3/4 นิ้ว) ถึงขนาด 4.75 มิลลิเมตร (เบอร์ 4)
- ขนาดเล็กกว่า 4.75 มิลลิเมตร (เบอร์ 4)

ทำการชั่งหามวลของวัสดุแต่ละขนาด ที่เตรียมไว้ทั้ง 3 ขนาด จากนั้นนำตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่กว่า 19.0 มิลลิเมตร (3/4 นิ้ว) ทิ้งไป แล้วแทนที่มวลด้วยตัวอย่างที่มีขนาดระหว่าง 19.0 (3/4 นิ้ว) ถึงขนาด 4.75 มิลลิเมตร (เบอร์ 4) ด้วยมวลที่เท่ากัน ตัวอย่าง เช่น

ตัวอย่างทั้งหมดมีมวล 3,000 กรัม

มีขนาดใหญ่กว่า 19.0 มิลลิเมตร (3/4 นิ้ว) = 900 กรัม

มีขนาดระหว่าง 19.0 (3/4 นิ้ว) ถึงขนาด 4.75 มิลลิเมตร (เบอร์ 4) = 1,600 กรัม

มีขนาดเล็กกว่า 4.75 มิลลิเมตร = 500 กรัม

จากวิธีการเตรียมตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว จะได้มวลของตัวอย่างที่เตรียมไว้ คือ

มีขนาดระหว่าง 19.0 ถึงขนาด 4.75 มิลลิเมตร เป็นจำนวน $900 + 1,600 = 2,500$ กรัม

และมีขนาดเล็กกว่า 4.75 มิลลิเมตร = 500 กรัม

จากนั้น ทำการคลุกตัวอย่างที่เตรียมไว้ให้เข้ากัน แล้วดำเนินการตาม ข้อ 3

- 2.2. กรณีขนาดของตัวอย่างก้อนใหญ่ที่สุด (Maximum Size) มีขนาดเล็กกว่า 19.0 มิลลิเมตร (3/4 นิ้ว) ให้ทำการคลุกตัวอย่างที่เตรียมไว้ให้เข้ากัน แล้วดำเนินการตามข้อ 3

การแบ่งสี่ (Quartering)

เครื่องแบ่งตัวอย่าง (Sample Splitter)

รูปที่ 1 การแบ่งตัวอย่าง

3. การทดลองผสมทำก้อนตัวอย่าง

- 3.1. การกำหนดเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์ที่ใช้ในการออกแบบส่วนผสม ควรกำหนดไม่น้อยกว่า 4 ค่า โดยพยายามกำหนดเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์ให้ใกล้เคียงกับเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์ที่จะทำให้ได้กำลังรับแรงอัดตามที่กำหนดมากที่สุด โดยให้มีเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์ทั้งที่น้อยกว่าและมากกว่าเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์ที่จะทำให้ได้กำลังรับแรงอัดที่กำหนด เช่น ต้องการออกแบบส่วนผสมดินซีเมนต์ผสมยางพาราให้สามารถรับกำลังรับแรงอัดไม่น้อยกว่า 17.5 ksc. จากประสบการณ์คาดว่าใช้ซีเมนต์ 3% จะทำให้ได้กำลังรับแรงอัดตามที่กำหนด ดังนั้น อาจกำหนดเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์ที่จะใช้ในการออกแบบ คือ 1%, 2%, 3%, 4% และ 5%
- 3.2. ผสมตัวอย่างดินลูกรังกับซีเมนต์ ตามเปอร์เซ็นต์ที่กำหนดไว้ในข้อ 3.1 จากนั้นนำมาทำการทดลองตามวิธีการทดลองที่ ทล.-ท.108 “วิธีการทดลอง Compaction Test แบบสูงกว่ามาตรฐาน” เพื่อหาปริมาณน้ำที่ Optimum Moisture Content (OMC)
- 3.3. เตรียมแท่งตัวอย่างดินซีเมนต์เพื่อทดลองกำลังรับแรงอัด โดยแต่ละเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์ ควรทำแท่งตัวอย่างไม่น้อยกว่า 25 แท่งตัวอย่าง
- 3.4. ทำการบ่มแท่งตัวอย่างแต่ละแท่งในถุงพลาสติกเพื่อรักษาความชื้นในตัวอย่างไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นเวลา 7 วัน

1. เทส่วนผสมดินกับซีเมนต์

2. ผสมดินกับซีเมนต์ให้เข้ากัน

3. เติมน้ำหลังจากผสมดินกับซีเมนต์ให้เข้ากันแล้ว

4. คลุกเคล้าส่วนผสมทั้งหมดให้เข้ากัน

5. เก็บตัวอย่างไปหาค่าความชื้น

6. บดอัดแท่งตัวอย่าง

รูปที่ 2 แสดงขั้นตอนการทำแท่งตัวอย่างในห้องปฏิบัติการ

3.5. หลังจากบ่มจนครบกำหนด นำแท่งตัวอย่างออกจากถุงพลาสติกแล้วนำไปแช่น้ำเป็นเวลา 2 ชั่วโมง หลังจากนั้นนำแท่งตัวอย่างขึ้นจากน้ำ ทิ้งไว้ให้หมาด แล้วนำไปทดสอบ

หาค่ากำลังรับแรงอัดตามวิธีการทดลองที่ ทล.-ท.105/2515 “วิธีการทดลองหาค่า Unconfined Compressive Strength ของดิน” โดยอนุโลม ซึ่งดำเนินการ ดังนี้

- วางแท่งตัวอย่างระหว่างแผ่นกดและแผ่นฐาน โดยให้ศูนย์กลางของแท่งตัวอย่าง อยู่ตรงศูนย์กลางแผ่นกดและแผ่นฐาน
- คำนวณหาค่ากำลังรับแรงอัด (Unconfined Compressive Strength, UCS)

$$UCS = \frac{P}{A}$$

เมื่อ	UCS	=	กำลังรับแรงอัด (ksc หรือ psi)
	P	=	แรงกดสูงสุด (kg หรือ lbs)
	A	=	พื้นที่หน้าตัดของแท่งตัวอย่าง (cm ² หรือ in ²) ($A = \pi r^2$)
	r	=	รัศมีของแท่งตัวอย่าง (cm หรือ in.)

รูปที่ 3 แสดงการทดลองหาค่ากำลังรับแรงอัดของดินซีเมนต์ผสมยางพาราโดยวิธี Unconfined Compressive Test

- 3.6. เขียนกราฟหาความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์กับกำลังรับแรงอัดเฉลี่ย โดยความสัมพันธ์ของกำลังรับแรงอัดเฉลี่ยแปรผันโดยตรงกับเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์ ลากเส้นตรงให้ใกล้เคียงจุดต่าง ๆ มากที่สุด
- 3.7. กำหนดเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์เพื่อใช้ในการก่อสร้าง ในการออกแบบส่วนผสม ถือว่าจุดที่ประสิทธิภาพของการผสม 100 % จะมีค่ากำลังอัดเท่ากับ 17.5 ksc ในการกำหนดเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์สำหรับการก่อสร้างที่ทำการผสมโดยใช้รถเกลี่ย (Motor Grader) ซึ่งจะมีประสิทธิภาพด้อยกว่าการผสมด้วยโรงงานผสม จึงให้ใช้ปริมาณซีเมนต์ที่ได้กำลังอัดเท่ากับ 130% โดยให้ลากเส้นแนวนอนจากจุดกำลังอัด 22.8 ksc มาตัดเส้นกราฟในข้อ 3.6 แล้วลากเส้นในแนวตั้งลงมาตัดค่าเปอร์เซ็นต์ซีเมนต์ในแกนนอน จะได้ปริมาณซีเมนต์ที่ต้องการ

รูปที่ 4 แสดงการผสมน้ำยางพาราผสมสารผสมเพิ่มกับดินซีเมนต์

- 3.8. เมื่อได้ปริมาณซีเมนต์และปริมาณน้ำที่เหมาะสม (Optimum Moisture Content) แล้ว ให้เตรียมก้อนตัวอย่าง โดยผสมน้ำยางพาราผสมสารผสมเพิ่มที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานของผู้ผลิต กับดินและซีเมนต์ปริมาณตามข้อ 3.7 โดยเพิ่มอัตราส่วนการเติมน้ำยางพาราผสมสารผสมเพิ่ม ตั้งแต่ 5%, 10%, 15%, 20%, 25% และ 30% โดยน้ำหนักของปริมาณน้ำที่เหมาะสม (OMC) ทั้งนี้ต้องลดปริมาณน้ำที่เติมลงเพื่อให้ OMC มีค่าคงที่ โดยทำก้อนตัวอย่างจุดละ 3 ก้อน เพื่อทดสอบหาค่ากำลังรับแรงอัดแกนเดียว (Unconfined Compressive Strength, UCS) เฉลี่ยในแต่ละจุด ตามรูปที่ 5 แล้ว Plot กราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำยางพาราผสมสารผสมเพิ่ม กับค่ากำลังรับแรงอัดแกนเดียวเฉลี่ยของแต่ละจุด จากค่า UCS สูงสุดที่ได้จากกราฟ จะได้ค่าปริมาณการเติมน้ำยางพาราผสมสารผสมเพิ่มที่เหมาะสม ทั้งนี้ ค่า UCS สูงสุดต้องไม่น้อยกว่า 17.5 ksc

รูปที่ 5 แสดงการเตรียมก้อนตัวอย่างเพื่อนำมาทดสอบคุณสมบัติเชิงวิศวกรรมในห้องปฏิบัติการ

การบันทึกผล ให้บันทึกผลการทดลองตามตารางแนบ